

Екологічні проекти як одна з форм виховання екологічної культури у старших дошкільників

З досвіду вихователя Сквирського
ДНЗ №5 “Калинка”
Ходаківської Л. А.

Екологічна культура – це знання, практичні навички, естетичні переживання – емоційне ставлення і практичні дії, поведінка дітей (співпереживання, співчуття, інтерес та бажання надати допомогу природі, вміння милуватися її красою.

Формувати екологічну культуру особистості – означає виховувати таке ставлення до природи, що перетворює знання морально-етичних норм і правил на внутрішнє надбання людини, робить їх регулятором її поведінки. Отже, не бездумне нашпиговування малюка екологічними знаннями, а формування емоційної сфери, розвиток естетичного почуття і любові до природи – основа екологічного виховання дошкільнят. Дитина повинна поринути у світ казки, міфу, рольової гри, побачити себе позитивним героєм і другом природи, що досягається через розвиток саме її естетичного відчуття.

Тому ми, реалізуючи завдання екологічного виховання дошкільнят, застосовуємо метод проекту, як шлях розвитку ініціативної творчої особистості.

Проект 1. “Прикрась довкілля”

*Не сміти у лісі, не сміти у гаю,
Будь обачним, друже, я тебе благаю!
Не пали багаття і не псуй деревця:
Ти не край бездушно ножем їхнє серце.*

Прийшла весна. Зійшли сніги і відкрили нам не тільки красу природи, що прокинулась від зимового сну, а й залишки сміття. Цей проект спрямований на те, щоб подбати про чистоту і затишок не тільки власної оселі, а й довкілля. Дошкільнята можуть дещо зробити для цього, зокрема прибрати свої ігрові майданчики на території дитячого садка. Під впливом приємних вражень від своїх досягнень діти разом з вихователем доходять висновку: треба підтримувати лад і чистоту скрізь. Це дуже приємна і радісна справа.

Проект 2. “Метелика ловити я не хочу...”

*Лебедя мало не зачіпай,
Краще його підгодуй, зберігай!
Кицю маленьку не муч, не ганяй,
Дай їй поїсти, не ображай!*

Мета проекту – виховувати любов до друзів наших менших – тварин і піклуватися про них. Тварини нам потрібні, щоб ми стали добрішими і щасливішими. І про них треба піклуватися. Спостерігати під час прогулянки за тваринами, та тваринами, занесеними до Червоної книги України (Джміль яскравий і Журавель сірий). Після прогулянки скласти розповідь за темою: “Я хочу захистити”.

Проект 3. “Рослини”

*Гляньте, ми маленькі квітки.
Не губіть нас, любі дітки!
Оберемками не рвіть і додому не несіть.
Ще не раз ми тут зростемо,
Людам радість принесемо.*

Дати знання про рослини, занесені до Червоної книги України. Вчити дітей берегти рослини, не зривати та не топтати їх. Закріпити знання про лікарські властивості деяких рослин. Проект може бути індивідуальний і колективний. Наприкінці роботи бажано організувати виставку найкращих малюнків. Підготувати дітей-екскурсоводів, які могли б розповісти про рослини, занесені до Червоної книги. Прорекламувати віршики або виконати пісні.

Проект 4. “Бережімо воду”

*Сміттям ріки не брудни!
В них водичку не мути.
Русла річок розчищай,
Жити їм допомагай!*

Це проект бережливих. Його мета – з’ясувати можливості та способи економного використання води. Берегти ріки, джерела, струмки, не забруднювати їх. Крім того, діти разом з дорослими продумують можливі шляхи зменшення витрат води. Можна намалювати карти-схеми, позначивши на них місця, де найбільш забруднено нашу річку. Продумати й намалювати запобіжні знаки, плакати, які встановлюють біля річки. Наприкінці вихователь дякує малятам і дорослим за корисні поради і за їхній внесок у збереження водних ресурсів планети.

Проект 5. “Книга скарг і пропозицій”

Мета проекту – зібрати в книгу скарги, які “надходять” від тварин і рослин, що безпосередньо оточують дітей. А також пропозиції дітей: рослини і тварини не завжди знаходять “спільну мову”, і в них виникають конфлікти. Напередодні акції діти вирушають на прогулянку-подорож, щоб мати уявлення про стан навколишньої природи. Можна запропонувати вихованцям провести індивідуальне спостереження за якимось одним об’єктом. Потім дитина розповідає про “скарги і пропозиції”, якими з нею “поділилася” тварина чи рослина, виступаючи від імені цього об’єкта. Наступним етапом може стати обговорення надісланих скарг та пропозицій. “Що ми можемо зробити, щоб допомогти мешканцям лісів, полів?” Розмірковуючи над цим питанням, діти можуть придумати нові практичні проекти (“Первоцвіти”, “Березові сльози”, “Скарга шпаків”, “Чому у ромашки на очах виступили сльози?”) “Книгу скарг і пропозицій” бажано проілюструвати дитячими малюнками.

Проект 6. Даруємо радість

Пам'ятаєте улюбленого персонажа з дитячого мультфільму крихітку Єнота. Він вважав, що від усмішки похмурий день яснішає! Тож спробуємо і ми подарувати усмішку тим, кого поважаємо і любимо, хто піклується про нас, бажає нам щастя і добра. Мета проекту – порадувати тих, хто нас оточує. Розпочати можна з приємних дрібничок. Наприклад, висадити квіти на території садочка, щоб інші ними милувалися, принести у групу власноруч вирощену рослину. Дітей, котрі приймають участь у цих проектах, навчати любити природу та милуватися нею.

Запропоновані проекти короткотривалі, проте їх можна об'єднати в певну систему – складні довготривалі проекти або програми. Метод проектів допомагає об'єднати зусилля дітей і дорослих, як найближчого оточення (батьків, родини, сусідів, вихователів), так і далекого (школярів, колективи підприємств) – це ще одна перевага методу проектів.

Висновки

Як зазначалось, для формування екологічної культури потрібно дати дітям елементарні наукові знання про природу, підтримувати інтерес до пізнання оточуючого, навчити бачити в буденному прекрасне, в звичайному — незвичне, викликати естетичні переживання, співпереживання живим істотам. Одним словом, ми повинні закладати у свідомості дітей відчуття оточуючого світу як домівки.

Працюючи разом з дітьми над екологічними проектами, ми склали правила поведінки в природі та запропонували батькам вивчити їх разом з дітьми:

- Лікарські рослини — це загальна власність, це наше багатство, котре потрібно бережливо використовувати і оберігати. Збирати рослини потрібно грамотно, зі знанням справи.

Не дозволяйте рвати дітям їх без потреби.

- Комахи запилюють рослини, створюють красу на нашому лузі. Їх ловля — браконьєрство. Без метеликів, коників-стрибунців, бабок, джмелів і бджіл наш луг — не луг. Не ловіть метеликів, коників-стрибунців, бабок, джмелів і бджіл.

Важливо з раннього дитинства виховувати у дітей почуття непримирності з фактами безвідповідальної поведінки людей, наприклад, непогашеному вогнищу, залишеному сміттю. їм доречно протиставити правильні практичні дії: прибирання сміття, розчищення джерел і т. д. Особливу увагу потрібно надавати викоріненню в деяких дітей прагнення мучити тварин, вбивати їх.